

УДК 378.02. (80:41)

DOI: [10.35619/iiu.v1i22.711](https://doi.org/10.35619/iiu.v1i22.711)**Сергій ПЕТРЕНКО**

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційних технологій та моделювання
Рівненського державного гуманітарного університету
ORCID: 0000-0002-5311-0743
e-mail: serhii.petrenko@rshu.edu.ua

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ІТ-ФАХІВЦІВ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТУ: СЕРЕДОВИЩНИЙ ТА АКСІОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТИ

Анотація. У статті розглянуто зміст та основні характеристики освітньо-інформаційного середовища сучасного закладу вищої освіти та його вплив на підготовку фахівців для інформаційно-технологічної сфери. Представлено провідні підходи до окреслення поняття освітнього середовища в контексті проблеми професійної підготовки ІТ-фахівців – еколого-педагогічний, комунікативний, антрополого-психологічний та виховний. Функціонування інформаційно-освітнього середовища університету проаналізовано на глобальному (в контексті загальносвітових та регіональних інформаційних потоків, що відображають освітній простір конкретного напрямку підготовки фахівців), локальному (як інформаційно-технологічний та організаційний ресурс закладу вищої освіти, де відбувається підготовка ІТ-фахівців) та особистісному (у розумінні індивідуального інформаційного ресурсу кожного суб'єкта (стейкхолдера) освітньої програми з підготовки ІТ-фахівців) рівнях.

Аксіологічний підхід до проблеми професійної підготовки ІТ-фахівців в університеті представлено в кількох дихотомічних площинах: віртуального й реального; особистісного й середовищного; загальнолюдського й професійного. Обґрунтовано думку про необхідність урахування аксіологічного контексту професійного та особистісного характеру в професійній підготовці фахівців (цінності, свободи, рівності, реальності, достовірності, культури). Сформульовано висновок про те, що окремим складником аксіологічного підходу до проблеми професійної підготовки ІТ-фахівців виступає *ціннісно-смысловий дискурс освітньої сфери*, представлений такими базовими цінностями, як абсолютні (добро, любов, правда, гідність, свобода тощо), громадянські (право, обов'язок, повага), суспільні (суспільство, колектив, особистість). З'ясовано структуру ціннісно-смыслові сфери майбутніх ІТ-фахівців у сукупності цінностей-цілей, цінностей-знань, цінностей-умінь та цінностей-ставлень.

Ключові слова: ІТ-фахівці, професійна підготовка, освітнє інформаційне середовище, аксіологічний підхід.

Постановка проблеми. Методологія педагогічного дослідження передбачає використання сукупності взаємопов'язаних та взаємозумовлених наукових підходів, які окреслюють поле дослідницького пошуку з урахуванням його суб'єктного складу та специфіки застосованих дослідницьких методів. Традиційно у педагогічних дослідженнях логіка наукового пошуку корелює з системним, діяльнісним, гуманістичним та іншими загальнонауковими підходами. Водночас тема і проблема дослідження вимагають побудови оригінальної концепції, що враховує спеціально-наукові підходи, до яких в межах нашого дослідження відносимо середовищний та аксіологічний. З огляду на це професійну підготовку ІТ-фахівців в умовах університету розглядаємо ще таку, що відбувається в спеціально створеному освітньо-інформаційному середовищі, де майбутні фахівці виступають одночасно його користувачами й розробниками, оскільки цього вимагає місія й предметне поле відповідних освітніх програм з їх підготовки. Крім цього, означене освітнє середовище перебуває у просторі атрибутивних та інструментальних цінностей, що розвиваються відповідно до основних положень системного й синергетичного підходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку освітнього середовища професійної підготовки фахівців належать до кола наукового пошуку філософів, соціологів, психологів, педагогів і відображають різноманітність поглядів на проблему дослідження. Як свідчать наукові розвідки Р. Гуревича, Г. Гордійчук, Л. Коношевського (2011), В. Камишина, О. Стрижак, В. Величко (2015), І. Ревенко, О. Усаченко (2022), О. Ярошинської (2014) та ін., інформаційне середовище є складовою цілісного освітнього середовища, в якому акумулюються усі інформаційно-пізнавальні й інформаційно-комунікаційні потоки, що забезпечують підготовку фахівців. Головним інструментом функціонування інформаційного середовища є сучасні інформаційні технології та їх навчально-методичне й технічне забезпечення, а також суб'єкти освітнього процесу як носії інформації освітнього змісту.

Аксіологія як сфера наукових пошуків представлена численними науковими дослідженнями, серед яких виділяємо роботи Р. Винничук (2018), Н. Мукач та ін. (2023), В. Огнев'юка (2003), О. Сухомлинської (1996), С. Ткачова та ін. (2020) та ін.

З огляду на актуальність та стан дослідженості проблеми професійної підготовки ІТ-фахівців в освітньо-інформаційному середовищі закладу вищої освіти, **мета статті** полягає у визначенні місця та ролі середовищного й аксіологічного наукових підходів у загальній методології дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний науковий дискурс пропонує кілька основних підходів до окреслення поняття освітнього середовища:

1. *Освітнє середовище як виховний простір.* Згідно з цим підходом науковці виділяють догматичне (за якого суб'єкти освітнього процесу перебувають у стані пригнічення ініціативи й активності), кар'єрне (у межах якого суб'єкти освіти перебувають у постійному суперництві), зовнішньо-

атрибутивне (коли на розвиток суб'єктів освітнього процесу впливають значущі зовнішні чинники, наприклад, необхідність постійно навчатися дистанційно) типи освітньо-виховного середовища. Таку типологію свого часу запропонував Я. Корчак, однак її зміст суттєво змінився з середини XX століття (Корчак, 2016, с. 112; Ковальчук, 2017).

2. Освітнє середовище як *простір екології особистості* (у соціальному, психологічному, педагогічному контекстах). Еколого-особистісний підхід розглядає освітнє середовище у просторово-предметному відношенні як чинник особистісного розвитку та саморозвитку – у взаємодії суб'єктів освітнього процесу. Освітнє середовище визначено як складну динамічну екосистему, складниками якої є фізичне й соціокультурне оточення, соціально-статусні позиції стейкхолдерів, інформаційні та організаційні канали функціонування (Ковальчук, 2017).

3. Освітнє середовище як *комунікативний простір* науковці тлумачать як сукупність пов'язаних між собою комунікативних взаємодій між суб'єктами освітнього процесу, а саме реальних і віртуальних, які відбуваються як у класичних формах, так і за допомогою інноваційних (насамперед, сучасних інформаційних технологій) (Григоренко, 2020).

4. Освітнє середовище як *антрополого-психологічний феномен* розглядають як оточення особистості, що уможливорює успішну соціалізацію й формування квазіпрофесійного суб'єктного досвіду майбутніх фахівців (Шелевер, Фізер, 2019).

Екстраполюючи наведені вище підходи до окреслення поняття освітнього середовища на проблему нашого дослідження, ми виклали ці міркування в таблиці 1.

Таблиця 1.

Підходи до окреслення поняття освітнього середовища в контексті проблеми професійної підготовки ІТ-фахівців

Підхід до окреслення поняття освітнього середовища	Зміст і сутність цього підходу	Особливості прояву підходу в контексті проблеми професійної підготовки ІТ-фахівців
Еколого-педагогічний підхід	Тлумачить освітнє середовище як складну динамічну екосистему	За цим підходом система професійної підготовки майбутніх ІТ-фахівців розглядається як сукупність підсистем, які представляють усіх стейкхолдерів, а також ресурси, технології, інфраструктуру та відповідний професійно-педагогічний контент інноваційного характеру
Комунікативний підхід	Окреслює освітнє середовище як особливий комунікативний простір	Представляє сукупність комунікативних процесів та явищ, що забезпечують функціонування освітніх програм з підготовки ІТ-фахівців. Враховуючи сучасні інноваційні тенденції в розвитку

		комунікацій у системі вищої освіти, варто говорити про інформаційно-комунікаційне, а також цифрове комунікаційне середовище процесу підготовки ІТ-фахівців. Фактично йдеться про інформаційно-комунікаційний простір вищої школи, а освітні програми професійної підготовки ІТ-фахівців мають забезпечити усю сукупність сучасних комунікацій у системі освіти.
Антрополого-психологічний підхід	Визначає можливості формування суб'єктного досвіду у процесі професійної соціалізації, а також ресурси психологічної безпеки та резильєнтності здобувачів у процесі реалізації освітніх програм	За цим підходом можна схарактеризувати вплив освітнього середовища на психологічний комфорт та взаємодію суб'єктів освітнього процесу в реалізації освітніх програм з підготовки ІТ-фахівців. Крім того, в межах антрополого-психологічного підходу аналізуються проблеми функціонування психологічно безпечного середовища закладу вищої освіти, можливостей розвитку професійної мотивації майбутніх фахівців ІТ-сфери.
Виховний підхід	Представляє освітнє середовище як виховну систему, що впливає на розвиток особистісних якостей та softskills майбутніх фахівців	У межах виховного підходу розглядаються можливості розвитку ціннісно-сміслової сфери майбутніх ІТ-фахівців з урахуванням специфіки майбутньої професії, їхньої позитивної мотивації та адаптаційних можливостей здобувачів у процесі формування відповідних професійних компетентностей.

[Джерело: розроблено автором]

Аналіз наукової літератури дозволяє дійти висновку: сучасне освітнє середовище за своєю сутністю є **інформаційним** (інформаційно-технологічним, інфокультурним, інформаційно-психологічним). Це актуалізує використання середовищного підходу в нашому дослідженні, особливо в контексті професійної підготовки майбутніх ІТ-фахівців, які забезпечують розвиток інформаційного ресурсу як під час навчання, так і в професійній діяльності.

Отже, у визначенні інформаційного освітнього середовища можна відстежити кілька основних рівнів (рис.1.):

глобальний – як функціонування загальноосвітніх інформаційних потоків, які відображають освітній простір конкретного напрямку підготовки фахівців;

локальний – як сукупність інформаційно-технологічних ресурсів закладу вищої освіти, де відбувається підготовка ІТ-фахівців;

особистісний – як відображення індивідуального інформаційного ресурсу усіх стейкхолдерів освітньої програми з підготовки ІТ-фахівців.

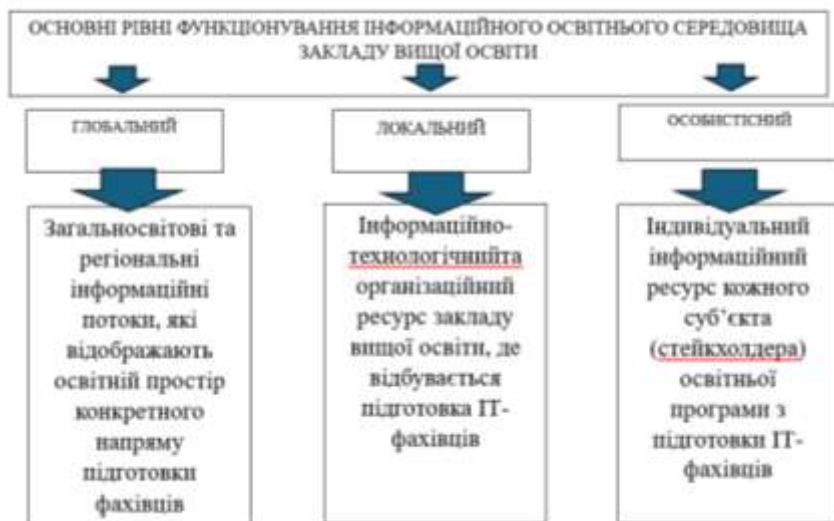

Рис.1. Основні рівні функціонування інформаційного освітнього середовища закладу вищої освіти

В останні десятиліття, з розвитком інформаційного суспільства дедалі частіше постає питання про етичну й ціннісну складову функціонування інформаційних технологій та професійної діяльності у цій сфері.

Аксіологічний підхід до проблеми дослідження, на нашу думку, відображає різноаспектність питань професійної підготовки ІТ-фахівців в умовах університету, зокрема в кількох основних дихотомічних площинах:

у площині співвідношення реального й віртуального як аксіологічних феноменів;

у дихотомії особистісного (як системи особистісних цінностей основних стейкхолдерів включно зі здобувачами) та середовищного (як сукупності чинників зовнішнього аксіологічного впливу на формування професійної компетентності ІТ-фахівців);

у площині аксіологічного змісту професійної діяльності у сфері інформаційних технологій та системи загальнолюдських цінностей, притаманних кожному соціуму.

Викладені вище дихотомії віддзеркалюють цінності діяльності фахівця у галузі інформаційних технологій. Як цілком справедливо зазначає А. Амма (2024), «якщо у минулі століття і тисячоліття людина мала докладати зусиль для адаптації до мінливих умов природного і соціального середовища буттєвості, то в останні десятиліття її буття змістилося у віртуальну реальність, яка в багатьох випадках стала сурогатом соціальної і природної дійсності» (Амма, 2024, с. 90). Як свідчить дослідження Ш. Такл (1994), віртуальна реальність є реальністю «між і між», тобто діє як ігровий простір для віртуального відображення реального світу. У цьому сенсі майбутні ІТ-фахівці повинні набувати не лише знань про майбутню професію у сфері інформаційних технологій, але й умінь зберігати й оцінювати значущість реального дискурсу у віртуальному просторі (Turkle Sh., 1994, p.165).

Важливою вважаємо дослідницьку позицію Г. Сашук (2019), згідно з якою світ інформаційних технологій визначено як «новий організований соціальний простір, який на противагу відображенню реальної дійсності є джерелом відмінності, заміщення, маніпуляцій, симулякрів – як особливих об'єктів «відчужених знаків» (Сашук, 2019, с. 22).

Отже, в сукупності цінностей професійного та особистісного змісту у контексті проблеми нашого дослідження доцільно виокремити головні, а саме:

цінність *реальності* – як реального світу функціонування людського суспільства, реальної професії, реальних комунікацій тощо;

цінність *свободи й рівності* як домінуючого чинника розвитку інформаційних технологій та віртуального простору, де вони значною мірою й функціонують;

цінність *достовірності*, яка певним чином нівелюється в результаті застосування сучасних інформаційних технологій (і загалом процесів цифровізації щоденного буття). Здатність фахівців ІТ-галузі утримувати належний рівень достовірності у віртуальному інформаційному середовищі є, на нашу думку, аксіологічним показником ефективності сучасних інформаційних технологій;

цінність *культури* (за Ж. Бодріаром, 1981 (Бодріяр, 2004, с. 68-69)), що відображає необхідність збереження відповідного рівня реальності в епоху культурних трансформацій та наростання ірреальності.

З погляду інформології, *аксіологія інформаційно-технологічного простору* може розглядатися як сукупність атрибутивних \ інструментальних цінностей, як-от: цінність власне інформації, інформаційного суспільства, інформаційного забезпечення комплексу освітніх процесів та ін. Крім того, окремим складником аксіологічного підходу до проблеми нашого дослідження виступає *ціннісно-смысловий дискурс освітньої сфери*, представлений такими базовими цінностями, як абсолютні (добро, любов, правда, гідність, свобода тощо), громадянські (право, обов'язок, повага), суспільні (суспільство, колектив, особистість) та ін.

Ціннісна складова, як відомо, входить до моделі професійної компетентності фахівця поряд з професійними знаннями, вміннями й навичками, адже відображає його softskills. Професійні цінності фахівця ІТ-сфери дають можливість співвідносити сформовану вже ціннісно-смыслову сферу особистості з цінностями професії. Як зазначає Ю. Потуй (2013), «під професійними цінностями розуміють предмети, явища та їх властивості, необхідні суспільству й особистості як засоби задоволення особистих і соціальних потреб» (Потуй, 2013. с.332). Компетентнісний характер цінностей фахівця ІТ-сфери виражено наявністю цінностей-цілей визначають зміст цінностей-знань і цінностей-умінь, а також цінностей-ставлень (що відображають особистісні якості й характеристики випускника ЗВО) (Молодиченко, 2009).

Модель ціннісно-смыслові сфери майбутніх ІТ-фахівців представлена нами на рис.2.

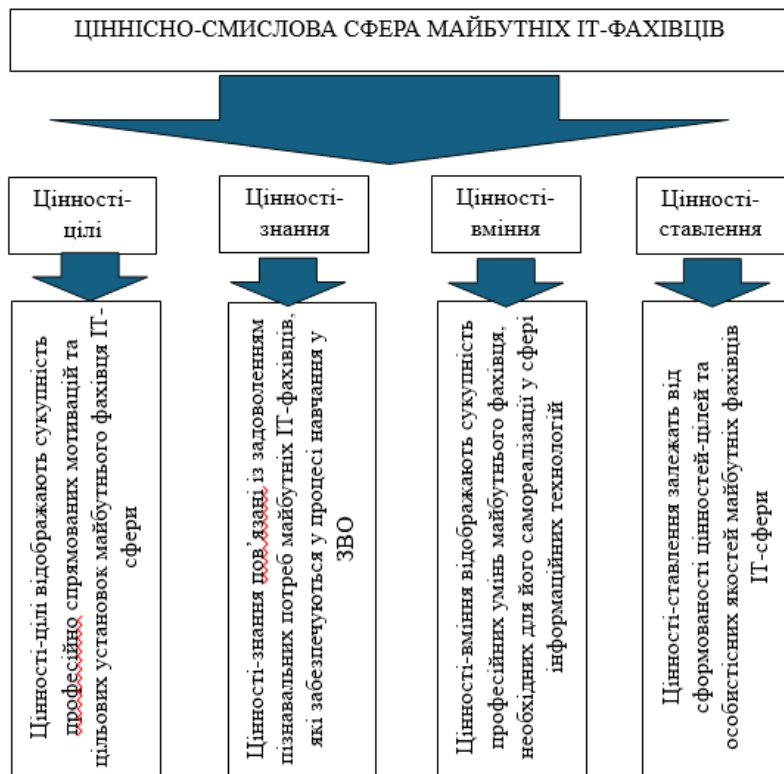

Рис.2. Модель професійних цінностей майбутніх фахівців ІТ-сфери
Висновки і перспективи подальших розвідок.

Отже, нами розглянуто зміст та особливості використання середовищного та аксіологічного наукових підходів до проблеми професійної підготовки ІТ-фахівців в умовах університету. Представлено провідні підходи до окреслення поняття освітнього середовища в контексті проблеми професійної підготовки ІТ-фахівців – еколого-педагогічний, комунікативний, антрополого-психологічний та виховний. Функціонування інформаційно-освітнього середовища університету проаналізовано на глобальному, локальному та особистісному рівнях.

Аксіологічний підхід до проблеми професійної підготовки ІТ-фахівців в університеті представлено в кількох дихотомічних площинах: віртуального й реального; особистісного й середовищного; загальнолюдського й професійного. Обґрунтовано думку про необхідність урахування аксіологічного контексту професійного та особистісного характеру в професійній підготовці фахівців (цінності, свободи, рівності, реальності, достовірності, культури). Сформульовано висновок про те, що окремим складником аксіологічного підходу до проблеми професійної підготовки ІТ-фахівців виступає *ціннісно-смысловий дискурс освітньої сфери*, представлений такими базовими цінностями, як абсолютні (добро, любов, правда, гідність, свобода тощо), громадянські (право, обов'язок, повага), суспільні (суспільство, колектив, особистість). З'ясовано структуру ціннісно-смыслові сфери майбутніх ІТ-фахівців у сукупності цінностей-цілей, цінностей-знань, цінностей-умінь та цінностей-ставлень.

Перспективу подальших досліджень вбачаємов обґрунтуванні концептуальних засад проблеми професійної підготовки ІТ-фахівців в освітньо-інформаційному середовищі закладу вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Гуревич, Р., Гордійчук, Г., Коношевський, Л., Коношевський, О., Шестопалюк, О. (2011). *Освітнє середовище для підготовки майбутніх педагогів засобами ІКТ*. Вінниця : ФОП Рогальська І. О. 348 с.

Камишин, В., Стрижак, О., Величко, В. (2015). Інформаційні технології формування сучасних систем знань як основа інноваційного розвитку освіти. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. № 2. С. 22–28.

Ревенко, І., Усиченко, О. (2022). Інформаційно-комунікаційне середовище як фактор підготовки здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика*. Харків: ХДПУ, С. 425-432.

Ярошинська, О. (2014). Створення інформаційно-комунікаційного середовища в контексті професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. *Людинознавчі студії. Педагогіка*. Вип. 29 (3). С. 248–261.

Винничук, Р. (2018). Аксіологічний та культурологічний підходи як аспекти методології сучасної підготовки фахівців у вищій школі. *Молодий вчений*. № 2.2 (54.2). С. 93-96.

Мукан, Н., Чубінська, Н., Наконечна, С. (2023). Застосування аксіологічного підходу у професійній підготовці сучасного фахівця.

Академічні візії. Вип. 20. URL: <https://academy-vision> (дата звернення: 11 вересня 2025)

Огнев'юк, В. О. (2003). *Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку*. Київ. : Знання України. 450 с.

Сухомлинська, О. (1996). Сучасні цінності у вихованні: проблеми, перспективи. *Шлях освіти*. № 1. С. 24-27.

Ткачов, С. І., Ткачова, Н. О., Ткачов, А. С. (2020). Академічні цінності сучасної університетської освіти: суть, склад та значення. *Polish science journal*. № 8 (29). Р. 48-53.

Корчак, Я. (2016). *Як любити дитину*. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 206 с.

Ковальчук, В. А. (2017). Творче освітньо-виховне середовище навчального закладу – важлива умова розвитку та самовдосконалення особистості. *Креативна педагогіка*. Вип.12. С.57-62.

Григоренко, Т. (2020). Роль освітньо-комунікативного середовища ВНЗ у підготовці майбутніх вчителів-філологів. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/4792/1/rol_komunikativu_sered.pdf (дата звернення: 11 вересня 2025).

Шелевер, О. В., Фізер, В. С. (2019). Психологічна безпека освітнього середовища: психолого-педагогічний аспект. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. №67. Т.1. С. 87-92.

Амма, А. (2024). Сутнісні характеристики віртуальної реальності як простору відчуження людини. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Вип. 2 (96). С. 89-98.

Turkle, Sh. (1994). Constructions and reconstructions reality of self in virtual reality: Playing in the MUDs. *Mind, Culture, and Activity*. Vol. 1. No. 3. Р. 158–168.

Сашук, Г. (2019). Віртуалізація реальності як феномен культури сучасного інформаційного суспільства. *S.P.A.C.E. Society, Politics, Administration in Central Europe: електронний науково-практичний журнал*. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/3a2043b6-289c-47da-a12c-8757c5df7062>. С. 22–29. (дата звернення: 11 вересня 2025).

Бодріяр, Ж. (2004). *Симулякри і симуляція*. Пер. з франц. В.Ховхун. Київ: Основи. 230 с.

Потуй, Ю. П. (2013). Професійні цінності: сутність і роль у формуванні особистості сучасного фахівця. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Вип. 33 (86). С. 331-338.

Молодиченко, В. (2009). Глобалізація цінностей у контексті освітніх практик. *Вища освіта України*. №3. С.78-82.

REFERENCES

Hurevych, R., Hordiichuk, H., Konoshevskiy, L., Konoshevskiy, O., Shestopaliuk, O. (2011). *Osvitnie seredovyshche dlia pidhotovky maibutnikh pedahohiv zasobamy IKT [Educational Environment for Training Future Teachers Using ICT]*. Vinnytsia : FOP Rohalska I. O. 348 s.

Kamyshyn, V., Stryzhak, O., Velychko, V. (2015). Informatsiini tekhnologii formuvannia suchasnykh system znan yak osnova innovatsiinoho rozvytku osvity [Information Technologies for the Formation of Modern Knowledge Systems as the Basis for Innovative Development of Education]. *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy*. No. 2. S. 22–28.

Revenko, I., Usychenko, O. (2022). Informatsiino-komunikatsiine seredovysheche yak faktor pidhotovky здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти [Information and Communication Environment as a Factor in the Preparation of Applicants for Vocational (Vocational and Technical) Education]. *Psykhologo-pedahohichni problemy vyshchoi i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vyklykiv: teoriia i praktyka*. Kharkiv: KhDPU, S. 425–432.

Yaroshynska, O. (2014). Stvorennia informatsiino-komunikatsiinoho seredovyshecha v konteksti професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи [Creating an Information and Communication Environment in the Context of Professional Training of Future Primary School Teachers]. *Liudynoznavchi studii. Pedahohika*. Vyp. 29 (3). S. 248–261.

Vynnychuk, R. V. (2018). Aksiologichnyi ta kulturolozhichnyi pidkhody yak aspekty metodolohii suchasnoi pidhotovky fakhivtsiv u vyshchii shkoli [Axiological and Cultural Approaches as Aspects of the Methodology of Modern Training of Specialists in Higher Education]. *Molodyi vchenyi*. No. 2.2 (54.2). S. 93–96.

Mukan, N., Chubinska, N., Nakonechna, S. (2023). Zastosuvannia aksiologichnoho pidkhodu u професійній підготовці сучасного фахівця [Using of the Axiological Approach in the Professional Training of a Modern Specialist]. *Akademichni vizii*. Vyp. 20. URL: <https://academy-vision> (data zvernennia: 11 veresnia 2025).

Ohneviuk, V. O. (2003). Osvita v systemi tsinnosti staloho liudskoho rozvytku [Education in the System of Values of Sustainable Human Development]. Kyiv. : Znannia Ukrainy, 450 s.

Sukhomlyn'ska, O. (1996). Suchasni tsinnosti u vykhovanni: problemy, perspektyvy [Modern Values in Education: Problems, Prospects]. *Shliakh osvity*. No.1. S. 24-27.

Tkachov, S., Tkachova, N., Tkachov, A. (2020). Akademichni tsinnosti suchasnoi universytetskoї osvity: sut, sklad ta znachennia [Academic Values of Modern University Education: Essence, Composition and Significance]. *Polish science journal*. No. 8 (29). R. 48-53.

Korchak, Ya. (2016). Yak liubyty dytynu [How to Love a Child]. Kharkiv : Klub simeinoho dozvillia, 206 s.

Kovalchuk, V. (2017). Tvorchestvo osvityno-vykhovne seredovysheche navchalnoho zakladu – vazhlyva umova rozvytku ta samovdoskonalennia osobystosti [The Creative Educational Environment of an Educational Institution As an Important Condition for the Development and Self-improvement of a Person]. *Kreatyvna pedahohika*. Vyp.12. S.57–62.

Hryhorenko, T. (2020). Rol osvityno-komunikativnoho seredovyshecha VNZ u pidhotovtsi майбутніх вчителів-філологів [The Role of the Educational and Communicative Environment of Universities in the Training of Future Philology

Teachers].

URL:

https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/4792/1/rol_komunikativ_sered.pdf (data zvernennia: 11 veresnia 2025).

Shelever, O., Fizer, V. (2019). Psykholohichna bezpeka osvitnoho seredovyscha: psykholoho-pedahohichniy aspekt [Psychological Safety of the Educational Environment: Psychological and Pedagogical Aspect]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchiii zahalnoosvitnii shkolakh*. No 67. T.1. S. 87–92.

Amma, A. (2024). Sutnisni kharakterystyky virtualnoi realnosti yak prostoru vidchuzhennia liudyny [Essential Characteristics of Virtual Reality as a Space of Human Alienation]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*. Vyp. 2 (96). S. 89–98.

Turkle, Sh. (1994). Constructions and reconstructions reality of self in virtualreality: Playing in the MUDs. *Mind. Culture, andActivity*. Vol. 1. No. 3. P. 158–168.

Sashchuk, H. M. (2019). Virtualizatsiia realnosti yak fenomen kultury suchasnoho informatsiinoho suspilstva [Virtualization of Reality as a Cultural Phenomenon of the Modern Information Society]. S.P.A.C.E. Society, Politics, Administration in Central Europe: elektronnyi naukovo-praktychnyi zhurnal. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/3a2043b6-289c-47da-a12c-8757c5df7062>. S. 22–29. (data zvernennia: 11 veresnia 2025)

Bodriiar, Zh. (2004). Symuliakry i symuliatsiia [Simulacra and Simulation]. Per. z frants. V.Khovkhun. Kyiv: Osnovy. 230 s.

Potui, Yu. P. (2013). Profesiini tsinnosti: sutnist i rol u formuvanni osobystosti suchasnoho fakhivtsia [Professional Values: Essence and Role in the Formation of the Personality of a Modern Specialist]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. Vyp. 33 (86). S. 331–338.

Molodychenko, V. (2009). Hlobalizatsiia tsinnostei u konteksti osvitynykh praktyk [Globalization of Values in the Context of Educational Practices]. *Vyshcha osvita Ukrainy*. No.3. S.78–82.

PROFESSIONAL TRAINING OF IT SPECIALISTS IN A UNIVERSITY SETTING: ENVIRONMENTAL AND AXIOLOGICAL CONTEXTS

Serhii PETRENKO

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Information Technology and Modeling Department, Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine

ORCID: 0000-0002-5311-0743

e-mail: serhii.petrenko@rshu.edu.ua

Abstract. The article examines the content and main characteristics of the educational-information environment of a modern higher education institution and its impact on the training of specialists for the information-technology sphere. The leading approaches to defining the concept of the educational environment in the context of the professional training of IT specialists are presented: ecological-pedagogical, communicative, anthropological-psychological, and upbringing-oriented. The functioning of the university's information-educational environment is analysed at three levels: global (in the context of worldwide and regional information flows that reflect the educational space of a specific field of specialist training), local (as an information-technological and organisational resource of the higher education institution where IT specialists are trained), and personal (in terms of the individual information resource of each subject (stakeholder) of the educational program for training IT specialists).

The axiological approach to the problem of professional training of IT specialists at the university is presented in several dichotomous planes: virtual and real; personal and environmental; universal and professional. The necessity of taking into account the axiological context of professional and personal nature in the training of specialists (values, freedom, equality, reality, authenticity, culture) is substantiated. It is concluded that a separate component of the axiological approach to the problem of professional training of IT specialists is the value-meaning discourse of the educational sphere, represented by such basic values as absolute (goodness, love, truth, dignity, freedom, etc.), civic (law, duty, respect), and social (society, collective, individual). The structure of the value-meaning sphere of future IT specialists is clarified in the totality of values-goals, values-knowledge, values-skills, and values-attitudes.

Keywords: IT specialists, professional training, educational information environment, axiological approach.

Стаття надійшла до редакції 01.09.2025 р.

Стаття прийнята до друку після рецензування 15.10.2025 р.